

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра педагогіки та психології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЧНА СЛУЖБА В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 053 Психологія
освітньо-професійна програма Психологія

Заблоцький А.Р. Робоча програма навчальної дисципліни «Психологічна служба в закладах освіти» для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія. – Кременець : КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2021. – 21 с.

Розробник:

Заблоцький Андрій Русланович, викладач кафедри педагогіки та психології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки і психології
Протокол № 1 від 31 серпня 2021 року

Завідувач кафедри

В.В. Терпелюк

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 053 Психологія	Рік підготовки	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – 1	Освітньо-професійна програма: Психологія	III	III
		Семестр	
		VI	VI
		Лекції	
		18 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	6 год.
		Лабораторні	
		–	
		Самостійна робота	
		54 год.	78 год.
		Форма контролю: екзамен	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Освітній рівень: перший (бакалаврський)		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – **40/60**

для заочної форми навчання – **13/87**

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчального курсу полягає в надання студентам сучасних теоретичних та практичних знань про принципи, структуру, зміст психологічної служби; вивчити технології практичної психології освіти та ознайомитись з основними методами, що використовуються практичними психологами.

Програма передбачає такі форми навчальної роботи: лекції, семінарські заняття, самостійну роботу студентів, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань.

Викладання курсу здійснюється з врахуванням знань студентів із курсів загальної, вікової, педагогічної психології, історії психології, соціальної психології.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен оволодіти такими **компетентностями**:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення, аналізувати власну діяльність.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії, здатність до толерантної поведінки.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК 13. Здатність розуміти, висловлювати та інтерпретувати поняття, факти, думки, почуття як усно, так і письмово, слухати, говорити, читати та писати державною мовою у відповідних соціальних та культурних контекстах.

Спеціальні (фахові , предметні) компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології, розуміти походження психічних розладів і психологічних проблем.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з урахуванням індивідуально-психологічних характеристик.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК8. Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту, в тому числі з питань психологічного благополуччя та охорони психічного здоров'я.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики та усвідомлювати межі своєї компетентності.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т. ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності, а також до осіб з особливими потребами.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога, усвідомлювати межі власної компетентності.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи діяльності психологічної служби в системі освіти

Тема 1. Психологічна практика і психологічна служба

ПС як соціальне явище. Феномен психологічної практики.

Тема 2. Прикладна психологія та її місце у системі психологічного знання

Соціальні технології як методична основа діяльності ПС. Етичні засади професійної діяльності практикуючого психолога.

Тема 3. Історія розвитку ПС в Україні та за кордоном

Періодизація розвитку прикладної психології в Україні. Виникнення і розвиток ПС. Етапи становлення та розвитку ПС в Україні. Етапи становлення та розвитку ПС за кордоном.

Змістовий модуль 2. Організація та зміст діяльності ПС в системі освіти

Тема 4. Організація та структура ПС в системі освіти

Мета, завдання і принципи організації ПС в системі освіти. Структура та управління ПС. Розподіл функцій і повноважень у ПС.

Тема 5. Організаційні моделі діяльності ПС в системі освіти

Організаційні моделі діяльності ПС на рівні «район – навчальний заклад». Організаційні моделі діяльності ПС на рівні області. Психолого-медико-педагогічні консультації.

Тема 6. Діяльність ПС у закладах освіти різних рівнів акредитації.

ПС у початковій школі. Діяльність ПС в закладі загальної середньої освіти. Психологічне забезпечення діяльності позашкільних навчальних закладів. ПС ЗВО.

Тема 7. Професійна підготовка та розвиток особистості психолога-практика

Особистість психолога-практика. Професійне становлення психолога-практика. Професійне зростання фахівця ПС.

Тема 8. Співпраця психологічної служби з громадськими організаціями

Розробка методичного забезпечення для педагогічних працівників і працівників ПС. Співпраця з міжнародними та громадськими організаціями.

Тема 9. Діяльність ПС в умовах освітньої реформи

Інноваційні моделі розвитку ПС. Технологічний підхід до організації діяльності ПС.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Кількість годин				
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лекції	практичні	лабораторні	самостійна робота		лекції	практичні	лабораторні	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи діяльності психологічної служби в системі освіти										
Тема 1. Психологічна практика і психологічна служба	10	2	2		6					
Тема 2. Прикладна психологія та її місце у системі психологічного знання	10	2	2		6	41	2	2		25
Тема 3. Історія розвитку ПС в Україні та за кордоном	11	2	2		6					
Тема 4. Організація та структура ПС в системі освіти	10	2	2		6					
Змістовий модуль 2. Організація та зміст діяльності ПС в системі освіти										
Тема 5. Організаційні моделі діяльності ПС в системі освіти.	11	2	2		6					
Тема 6. Діяльність ПС у закладах освіти різних рівнів акредитації.	11	2	2		6	32	2	2		28
Тема 7. Професійна підготовка та розвиток особистості психолога-практика.	11	2	2		6					
Тема 8. Співпраця психологічної служби громадськими організаціями	10	2	2		6					
Тема 9. Діяльність ПС в умовах освітньої реформи	10	2	2		6					
Усього годин	90	18	18		54	90	6	6		78

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Психологічна практика і психологічна служба	2	2
2.	Прикладна психологія та її місце у системі психологічного знання	2	
3.	Історія розвитку ПС в Україні та за кордоном	2	
4.	Організація та структура ПС в системі освіти	2	2
5.	Організаційні моделі діяльності ПС в системі освіти.	2	
6.	Діяльність ПС у закладах освіти різних рівнів акредитації.	2	
7.	Професійна підготовка та розвиток особистості психолога-практика	2	2
8.	Діяльність ПС в умовах військової агресії.	2	
9.	Діяльність ПС в умовах освітньої реформи.	2	
Усього		18	6

Семінарське заняття № 1

Тема: Психологічна практика і психологічна служба

Мета: Ознайомити студентів із ПС як соціальним явищем.

План

1. ПС як соціальне явище. Феномен психологічної практики
2. Структура психологічної служби України.

Питання для обговорення:

1. Охарактеризуйте поняття «психологічна практика».
2. Охарактеризуйте види психологічних практик та засади, на яких вони здійснюються.
3. Порівняйте різні види психологічних практик
4. Проаналізуйте специфіку методів здійснення різних видів психологічних практик.

Рекомендована література

1. Бенера В.Є. Психологічна служба в закладах освіти. Практикум : навчальний посібник для вищих навчальних закладів. Тернопіль : ВАТ «Збруч». 2008. 560 с.
2. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК / за наук. ред. В.Г. Панка та І.І. Цушка. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013.

3. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. №2. С. 58–60.

4. http://uondmr.at.ua/news/proekt_polozhennja_pro_psikhologichnu_sl_uzhbu_sistemi_osviti_ukrajini/2017-06-15-958.

Семінарське заняття № 2

Тема: Прикладна психологія та її місце у системі психологічного знання.

Мета: Сформуванню системи уявлень про прикладну психологію

План

1. Соціальні технології як методична основа діяльності ПС.
2. Етичні засади професійної діяльності практикуючого психолога.

Питання для обговорення:

1. Дайте визначення прикладної психології. Порівняйте його з іншими відомими вам визначеннями.
2. Проаналізуйте, як співвідноситься прикладна психологія з іншими видами прикладної практики
3. Порівняйте прикладну, наукову і побутову психологію. Знайдіть спільне і відмінне.

Рекомендована література

Базова література:

1. Бенера В.Є. Психологічна служба в закладах освіти. Практикум : навчальний посібник для вищих навчальних закладів. Тернопіль : ВАТ «Збруч». 2008. 560 с.
2. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК / за наук. ред. В.Г. Панка та І.І. Цушка. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013.
3. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. №2. С. 58–60.
4. http://uondmr.at.ua/news/proekt_polozhennja_pro_psikhologichnu_sl_uzhbu_sistemi_osviti_ukrajini/2017-06-15-958.

Семінарське заняття № 3

Тема: Історія розвитку ПС в Україні та за кордоном

Мета: Сформуванню у студентів розуміння еволюційних процесів становлення ПС.

План

1. Періодизація розвитку прикладної психології в Україні. Виникнення і розвиток ПС.
2. Етапи становлення та розвитку ПС в Україні. Виникнення і розвиток ПС. Етапи становлення та розвитку ПС за кордоном.

Питання для обговорення:

1. Подумайте, які передумови виникнення ПС в Україні ви можете назвати. Обґрунтуйте.
2. Дайте визначення ПС. Які соціально-психологічні служби в Україні і за кордоном ви знаєте.
3. Порівняйте діяльність ПС у нашій державі та за кордоном.

Рекомендована література

1. Бенера В.Є. Психологічна служба в закладах освіти. Практикум : навчальний посібник для вищих навчальних закладів. Тернопіль : ВАТ «Збруч». 2008. 560 с.
2. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК / за наук. ред. В.Г. Панка та І.І. Цушка. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013.
3. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. №2. С. 58–60.
4. http://uondmr.at.ua/news/proekt_polozhennja_pro_psikhologichnu_sl_uzhbu_sistemi_osviti_ukrajini/2017-06-15-958.

Семінарське заняття № 4

Тема: Організація та структура ПС в системі освіти

Мета: Ознайомити студентів із основоположними принципами організації діяльності ПС в системі освіти

План

1. Мета, завдання і принципи організації ПС в системі освіти.
2. Структура та управління ПС.
3. Розподіл функцій і повноважень у ПС.

Питання для обговорення:

1. Охарактеризуйте основні завдання діяльності, структуру та напрямки роботи ПС в закладах освіти.
2. Проаналізуйте особливості діяльності фахівців ПС в закладах освіти США.
3. Проаналізуйте особливості діяльності фахівців ПС в закладах освіти Євросоюзу.

Рекомендована література

1. Бенера В.Є. Психологічна служба в закладах освіти. Практикум : навчальний посібник для вищих навчальних закладів. Тернопіль : ВАТ «Збруч». 2008. 560 с.
2. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК / за наук. ред. В.Г. Панка та І.І. Цушка. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013.

3. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. №2. С. 58–60.

4. http://uondmr.at.ua/news/proekt_polozhennja_pro_psikhologichnu_sl_uzhbu_sistemi_osviti_ukrajini/2017-06-15-958.

Семінарське заняття № 5

Тема: Організаційні моделі діяльності ПС в системі освіти.

Мета: Сприяти формуванню у студентів вмінь аналізувати та систематизувати знання щодо організаційних можливостей діяльності ПС за різних умов її функціонування

План

1. Організаційні моделі діяльності ПС на рівні «район – заклад освіти».
2. Організаційні моделі діяльності ПС на рівні області.
3. Психолого-медико-педагогічні консультації.

Питання для обговорення:

1. Проаналізуйте організаційні моделі діяльності ПС на рівні «район – навчальний заклад».
2. Вкажіть основні аспекти діяльності ПС на рівні області.
3. Зазначте основоположні аспекти діяльності психолого-медико-педагогічних консультацій.

Рекомендована література

1. Бенера В.Є. Психологічна служба в закладах освіти. Практикум : навчальний посібник для вищих навчальних закладів. Тернопіль : ВАТ «Збруч». 2008. 560 с.

2. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК / за наук. ред. В.Г. Панка та І.І. Цушка. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013.

3. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. №2. С. 58–60.

4. http://uondmr.at.ua/news/proekt_polozhennja_pro_psikhologichnu_sl_uzhbu_sistemi_osviti_ukrajini/2017-06-15-958.

Семінарське заняття № 6

Тема: Діяльність ПС у закладах освіти різних рівнів акредитації.

Мета: Сприяти формуванню розуміння студентами змісту діяльності ПС у закладах освіти різних рівнів акредитації

План

1. ПС у початковій школі.
2. Діяльність ПС в закладі загальної середньої освіти .
3. Психологічне забезпечення діяльності закладів позашкільної освіти ПС ЗВО.

Питання для обговорення:

1. Зміст і основні напрямки діяльності ПС початкової школи.
2. Зміст і основні напрямки діяльності ПС основної школи.
3. Зміст і основні напрямки діяльності ПС позашкільних навчальних закладів.
4. Зміст і основні напрямки діяльності ПС ЗВО.

Рекомендована література

1. Бенера В.Є. Психологічна служба в закладах освіти. Практикум : навчальний посібник для вищих навчальних закладів. Тернопіль : ВАТ «Збруч». 2008. 560 с.
2. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК / за наук. ред. В.Г. Панка та І.І. Цушка. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013.
3. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. №2. С. 58–60.
4. http://uondmr.at.ua/news/proekt_polozhennja_pro_psikhologichnu_sl_uzhbu_sistemi_osviti_ukrajini/2017-06-15-958.

Семінарське заняття № 7

Тема: Професійна підготовка та розвиток особистості психолога-практика

Мета: Сформувати уявлення про генезу становлення та розвитку психолога-практика

План

1. Особистість психолога-практика.
2. Професійне становлення психолога-практика.
3. Професійне зростання фахівця ПС.

Питання для обговорення:

Опишіть основні види роботи психолога-практика.

У чому полягає специфіка ціннісно-сміслової сфери особистості психолога-практика.

Які вимоги висуваються до емоційної сфери психолога-практика. Назвіть причини емоційного вигорання.

Професійна рефлексія, самооцінка і саморегуляція та їх роль в структурі особистості психолога-практика

. Рекомендована література

1. Бенера В.Є. Психологічна служба в закладах освіти. Практикум : навчальний посібник для вищих навчальних закладів. Тернопіль : ВАТ «Збруч». 2008. 560 с.
2. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК / за наук. ред. В.Г. Панка та І.І. Цушка. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013.

3. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. №2. С. 58–60.

4. http://uondmr.at.ua/news/proekt_polozhennja_pro_psikhologichnu_sl_uzhbu_sistemi_osviti_ukrajini/2017-06-15-958.

Семінарське заняття № 8

Тема: Діяльність ПС в умовах військової агресії.

Мета: Сприяти формуванню у студентів вміння професійно діяти в умовах військової агресії.

План

1. Розробка методичного забезпечення для педагогічних працівників і працівників ПС.
2. Співпраця з міжнародними та громадськими організаціями.

Питання для обговорення:

Проаналізуйте нормативно-правову базу, яка регулює діяльність фахівців ПС в умовах військової агресії.

Подумайте, які додаткові функції можуть виконувати фахівці ПС в умовах військової агресії.

Рекомендована література

1. Бенера В.Є. Психологічна служба в закладах освіти. Практикум : навчальний посібник для вищих навчальних закладів. Тернопіль : ВАТ «Збруч». 2008. 560 с.

2. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК / за наук. ред. В.Г. Панка та І.І. Цушка. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013.

3. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. №2. С. 58–60.

4. http://uondmr.at.ua/news/proekt_polozhennja_pro_psikhologichnu_sl_uzhbu_sistemi_osviti_ukrajini/2017-06-15-958.

Семінарське заняття № 9

Тема: Діяльність ПС в умовах освітньої реформи.

Мета: Сприяти формуванню розуміння студентами необхідності інноваційних змін у діяльності ПС в умовах освітньої реформи.

План

1. Інноваційні моделі розвитку ПС.
2. Технологічний підхід до організації діяльності ПС.

Питання для обговорення:

Охарактеризуйте основні інноваційні моделі діяльності ПС в нашій країні і за кордоном.

Назвіть переваги і недоліки даних моделей.

Вкажіть, які пропонувані інновації є позитивними в умовах впровадження нової освітньої реформи.

. Рекомендована література

1. Бенера В.Є. Психологічна служба в закладах освіти. Практикум : навчальний посібник для вищих навчальних закладів. Тернопіль : ВАТ «Збруч». 2008. 560 с.

2. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК / за наук. ред. В.Г. Панка та І.І. Цушка. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013.

3. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. №2. С. 58–60.

4. http://uondmr.at.ua/news/proekt_polozhennja_pro_psikhologichnu_sluzhbu_sistemi_osviti_ukrajini/2017-06-15-958.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Психологічна служба в системі освіти України	4	7
2.	Закономірності професії практичного психолога	5	7
3.	Права та обов'язки практичного психолога	5	7
4.	Психодіагностична робота і психологічна корекція як види діяльності практичного психолога	5	7
5.	Напрями роботи практичного психолога: просвітницька, профілактична та інші.	5	7
6.	Аналіз документації практичного психолога	5	7
7.	Доцільність функціонування психологічної служби та роботи психолога в дошкільному закладі	5	7
8.	Закономірності психологічної служби початкової школи	5	7
9.	Роль психологічної служби у роботі з підлітками та старшокласниками	5	7
10.	Організація роботи психолога школи-інтернату і спеціальних закладів	5	7
11.	Особливості співпраці практичного психолога з адміністрацією школи, педагогічним колективом, батьками	5	8
Разом		54	78

Оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти здійснюється на семінарських заняттях.

**Критерії оцінювання навчальних досягнень
здобувачів вищої освіти під час самостійної роботи
на семінарських та практичних заняттях**

1–2 бали – здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв’язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання здобувач вищої освіти є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв’язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв’язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Здобувач вищої освіти здатен на рецензію відповіді іншого здобувач вищої освіти; здатен опрацювати матеріал самостійно.

4 бали – здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об’єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

5 балів – здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв’язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

7. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

1. Історія розвитку та сучасний стан психологічної служби у закладах освіти
2. Організація психологічної служби в закладах освіти України.
3. Функції психологічної служби в системі освіти.
4. Освітньо-кваліфікаційна характеристика практичного психолога .
5. Організація та планування роботи практичного психолога.
6. Етика праці психолога і кодекс поведінки.
7. Планування і звітність практичного психолога.
8. Основні напрямки діяльності практичного психолога.

9. Зміст і форми співпраці практичного психолога з педагогічним колективом.
10. Кваліфікаційні вимоги до практичного психолога в системі освіти. Загальне та специфічне в основних та спеціальних вимогах до практичного психолога.
11. Роль практичного психолога дошкільного навчального закладу у створенні психологічного комфорту в колективі дітей.
12. Права практичного психолога в психологічній службі системи освіти.
13. Документація практичного психолога.
14. Методи роботи практичного психолога дошкільного освітнього закладу.
15. Обладнання кабінету практичного психолога.
16. Психологічна служба початкової школи.
17. Напрямки діяльності психологічної служби загальноосвітньої школи.
18. Основи організації психологічної служби в освітніх та позашкільних закладах.
19. Робота психолога із соціально та педагогічно занедбаними дітьми та дітьми і підлітками, що постраждали від насилля.
20. Особливості роботи психолога з батьками та педагогічними колективами у закладах освіти.

Критерії оцінювання ІНДЗ

При розробленні критеріїв оцінки за ІНДЗ береться за основу повнота і правильність виконання завдання, ступінь усвідомлення та розуміння здобувач вищої освіти навчального матеріалу проблемного характеру; враховується здатність здобувач вищої освіти диференціювати, інтегрувати та уніфікувати отримані знання, застосовуючи наукову термінологію; уміння здійснювати самостійний пошук та використання додаткового матеріалу для глибокого, логічного та творчого аналізу вивченого; уміння творчо застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; мовленнєве оформлення відповіді тощо.

Порядок подання та захист ІНДЗ

1. Звіт про виконання ІНДЗ подається у вигляді реферату обсягом до 10 арк.
2. ІНДЗ подається викладачу не пізніше ніж за 2 тижні до підсумкового контролю або завершення семестру.
3. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті (семінарському, практичному) на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ. Можливий захист завдання шляхом усного звіту здобувач вищої освіти про виконану роботу (до 5-ти хв.).
4. Оцінка за ІНДЗ враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчального курсу. Максимальна кількість балів – 20.

Критерії оцінювання ІНДЗ

При розробленні критеріїв оцінки за ІНДЗ береться за основу повнота і правильність виконання завдання, ступінь усвідомлення та розуміння

студентом навчального матеріалу проблемного характеру; враховується здатність студента диференціювати, інтегрувати та уніфікувати отримані знання, застосовуючи наукову термінологію; уміння здійснювати самостійний пошук та використання додаткового матеріалу для глибокого, логічного і творчого аналізу вивченого; уміння творчо застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; мовленнєве оформлення відповіді тощо.

1-2 балів – студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, здатен відтворити його з помилками та неточностями, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні дати, орієнтується у хронології, підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати наочні матеріали; відповіді непослідовні та нелогічні.

3-5 балів – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами.

6-9 балів – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії та факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади та підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми.

10-13 балів – знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.

14-16 балів – студент володіє глибокими та міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

17-20 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом

засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал у письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

8. Методи навчання

Лекції (традиційні, лекції-презентації з використанням ІКТ), розповідь, пояснення, семінарські заняття, проблемна бесіда, дискусія, ілюстрування, самонавчання, навчальні дослідження, відеометод, інструктаж, інтерактивні вправи, творчі завдання, консультації.

9. Методи контролю

Поточне оцінювання: усне та письмове опитування, поточне тестування, оцінювання презентацій, ІНДЗ, самостійної роботи. Підсумковий контроль - екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти у процесі поточного і проміжного контролю

Поточне тестування та самостійна робота									Тест	ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2								
Теми									Тест	ІНДЗ	Сума
1	2	3	4	5	6	7	8	9			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	35	20	100

Шкала оцінювання знань та вмінь здобувачів вищої освіти під час підсумкового контролю, яка передбачає співвідношення питомої ваги результатів поточного й проміжного контролю та результатів здачі екзамену

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою академії	Підсумкова оцінка	
			Результати поточного та проміжного контролю – коефіцієнт 0,5	Результати здачі екзамену – коефіцієнт 0,5
A	Відмінно	90 – 100	90 – 100	90 – 100

B	Добре	82 – 89	82 – 89	82 – 89
C		75 – 81	75 – 81	75 – 81
D	Задовільно	67 – 74	67 – 74	67 – 74
E		60 – 66	60 – 66	60 – 66
FX	Незадовільно	35 – 59	35 – 59	35 – 59
F		0 – 34	0 – 34	0 – 34

Критерії оцінювання за національною шкалою

Оцінка А «5» («відмінно») (90–100): студент виявляє міцні, глибокі і системні знання навчально-програмованого матеріалу; відповідь студента повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу; демонструє вміння самостійно знаходити і користуватися джерелами інформації, критично оцінювати окремі нові факти, явища, ідеї, встановлювати причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робити аргументовані висновки; користується широким арсеналом засобів доказів власної думки, вирішує складні проблемні завдання; виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань; творчо застосовує професійні вміння і навички, досягнення педагогічної науки; вміє пов'язати теорію з практикою; володіє культурою викладу інформації, мова студента грамотна.

Оцінка В «4» («добре») (82–89): студент виявляє міцні, повні, ґрунтовні знання навчально-програмованого матеріалу; демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати і систематизувати інформацію, встановлювати зв'язок з обраною професією та робити висновки; використовує загальновідомі докази у власній аргументації; вільно застосовує матеріал у стандартних ситуаціях; відповідь студента в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована, однак при відповіді та виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки; рівень мовленнєвої культури відповідає загальноприйнятим нормам.

Оцінка С «3» («задовільно») (75–81): студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте його знання недостатньо глибокі і осмислені; відповідь на рівні загальних уявлень про предмет; демонструє деяке порушення логічності і послідовності викладу матеріалу; виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати і робити певні, але неконкретні і неточні висновки; не вміє пов'язати теоретичні положення з практикою; має фрагментарні навички в роботі з джерелами інформації; виявляє невисоку культуру викладу знань.

Оцінка Д «3» («задовільно») (67–74): студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарні знання фактичного матеріалу; викладає матеріал уривчастими реченнями, при відповіді допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коректування запитань; недостатньо володіє

розумовими операціями; відсутні уміння і навички у роботі з джерелами інформації; не вміє логічно мислити і викласти свою думку.

Оцінка Е «2» («незадовільно») (60–66): має мінімально достатні знання з дисципліни, зі значними помилками; у загальному недостатньо орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не досить впевнено, з суттєвими помилками застосовує знання в практичних ситуаціях.

Оцінка FХ «2» («незадовільно») (35–59) (з можливістю повторного складання: з обов'язковим повторним курсом) – не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосовування знань в практичних ситуаціях.

11. Методичне забезпечення

Навчально-методичне забезпечення, періодичні видання, посібники, мультимедійні презентації за змістом тем.

12. Рекомендована література

Базова література:

1. Бенера В.Є. Психологічна служба в закладах освіти. Практикум : навчальний посібник для вищих навчальних закладів. Тернопіль : ВАТ «Збруч». 2008. 560 с.

2. Організація та науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби і ПМПК / за наук. ред. В.Г. Панка та І.І. Цушка. Київ, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013.

3. Положення про психологічний кабінет дошкільних, загальноосвітніх та інших навчальних закладів системи загальної середньої освіти. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. №2. С. 58–60.

Додаткова:

1. Кочерга О. О. Дитячі страхи, неврози, темперамент : корекційна робота психолога / упоряд. О.Г. Главник. – К.: Шкільний світ, 2002. 23 с.

2. Панок В.Г. Психологічна служба: підручник. К.: Ніка-Центр, 2016. 362 с.

3. Панок В.Г. Практична психологія. Теоретико-методологічні засади розвитку : монографія. Технодрук, 2010. 486 с.

4. Панок В.Г., Титаренко Т.М., Чепелева Н.В., Рибалка В.В. Основи практичної психології: гідручник. К., 2006. 245 с.

5. Помиткіна Л.В. Психодіагностика в процесі консультативної діяльності / Консультативна психологія: підручник / І.С.Булах та ін. - Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. 484 с.; С.191–209.

6. Помиткіна Л.В. Психологія прийняття особистістю стратегічних життєвих рішень: монографія. К.: Кафедра, 2013. 381 с.

7. Помиткіна Л.В. Психодинамічна неконгруентність особистості: діагностика, корекція та консультування: монографія. К.: Книжкове вид-во НАУ, 2007. 180 с.

8. Ямницький В.М. Розвиток життєтворчої активності особистості. Практикум. СВД М.П.Черкасов, 2008. 249 с.

9. Психологічна служба: методичні рекомендації до самостійної роботи студентів /уклад. Л.В.Помиткіна. К.: НАУ, 2015. 28 с.

10. Психологічна служба: навч.-метод. посіб. для студентів і викладачів. Кам'янець-Подільський: ТОВ Друкарня Рута, 2012. 488 с.

11. Робота психолога та соціального педагога в закладах освіти. Збірник нормативних документів / Укладач І.С.Загурська. Житомир, 2010. 85с.

13. Інформаційні ресурси

1.http://uondmr.at.ua/news/proekt_polozhennja_pro_psikhologichnu_sluzhbu_u_sistemi_osviti_ukrajini/2017-06-15-958 – положення про психологічну службу в закладах освіти.